

COVID-19 i biblioteques

Published by [Juan Carlos Calvo Flores](#) [1] on 04/05/2021 - 08:30

Les biblioteques de tot el món s'han vist afectades per l'aparició de la COVID-19. Moltes d'elles han tancat temporalment o han reduït els serveis al mínim per contribuir als esforços destinats a limitar la propagació del coronavirus. També s'han anat prenent decisions difícils sobre la millor manera de donar accés a la informació sense comprometre la seguretat de les persones usuàries i del personal que hi treballa.

Davant aquesta situació, les associacions de biblioteques han intensificat les accions i han ofert recursos perquè els seus membres puguin planificar i respondre als reptes que planteja la irrupció de la pandèmia en el món bibliotecari. L'IFLA, per exemple, manté actualitzada una [pàgina web](#) [2] amb informació i recursos detallats sobre el tancament i els plans de reobertura per països, a més d'idees i experiències en diferents àmbits: prestació de serveis en línia, reassignació de recursos, organització d'activitats, mesures d'higiene i seguretat per al personal, etcètera.

Tota la informació i els recursos clau que descriu aquesta pàgina web, i que es ressenyen a continuació, poden ser ampliat amb les aportacions que facin les biblioteques o les institucions responsables de la seva gestió mitjançant el correu electrònic updates@ifla.org [3]. Cal subratllar també que la revista de l'IFLA traurà un número especial sobre l'adaptació i la transformació del sector bibliotecari durant la pandèmia.

© Elchinator a Pixabay

En general, els governs han adoptat diferents enfocaments: uns n'han ordenat el tancament, pocs n'han mantingut l'obertura i d'altres han deixat la decisió en mans dels responsables dels equipaments. Tot i que la major part van tancar durant la primera onada i després van reobrir amb restriccions, trobem casos excepcionals com ara Suècia, on el 90% dels municipis va mantenir obertes les biblioteques i fins i tot el 85% va oferir serveis addicionals.

Un clar desafiament provocat pel tancament de les biblioteques ha estat la gestió eficaç del teletreball. No obstant això, la situació sobrevinguda no ha permès planificar-ho amb antelació i dotar-nos d'eines i de la capacitat necessària per treballar amb eficàcia i seguretat des de casa. Quan això no ha estat possible, alguns països han optat per assignar al personal altres funcions com en el cas d'Irlanda, on s'ha col·laborat en la traçabilitat de contactes COVID-19. En la mateixa línia, els bibliotecaris del Regne Unit han començat a treballar amb persones en risc d'exclusió social per assegurar el contacte amb el món exterior i trencar el seu aïllament.

Pel que fa a la posada en marxa de les biblioteques, una de les principals preocupacions ha estat la de garantir la seguretat del personal i de les persones usuàries. Molts països no han obert cap biblioteca fins no tenir assegurat l'accés al material de protecció i higiene i als protocols d'actuació i de regulació del servei davant el risc de contagi. És per això que moltes biblioteques redueixen l'horari d'atenció i s'esforcen a garantir el benestar del personal.

La represa de l'activitat es podria classificar en les categories següents: amb activitat més o menys regular, amb restriccions o serveis mínims, o bé tancades o preparant-se per a la reobertura. Podem constatar que el sector bibliotecari ha estat prudent i ha aplicat una sèrie de mesures en funció de l'evolució de la pandèmia. Una d'elles, amb l'objectiu de reduir el risc d'infecció, ha estat la de limitar l'aforament en els equipaments per complir les restriccions i normes de distanciament social. Al mateix temps, també s'han dut a terme limitacions en la quantitat d'espais oberts al públic, especialment en aquelles àrees que presenten majors nivells de socialització.

Donada la incertesa actual, un aspecte que agafa especial importància és la comunicació amb les persones usuàries, ja sigui per explicar els canvis en els serveis o per ajudar-les a comprendre algunes qüestions que potser mai tornin a ser com abans. Sense oblidar que caldrà treballar perquè les persones se sentin benvingudes i percebin els equipaments com a espais segurs per a la seva salut. Algunes associacions professionals han recollit testimonis que trobaven a faltar els serveis bibliotecaris durant el confinament amb l'objectiu de fer-los servir en el futur per a la promoció del servei.

Tot i la comprensible precaució mostrada, les biblioteques han treballat intensament per donar accés als serveis virtuals i a les col·leccions digitals. Si bé és cert que moltes d'elles ja comptaven amb una presència digital forta, d'altres han aprofitat el moment per incorporar nous recursos digitals. Destaquen en aquest sentit els esforços per facilitar l'accés als llibres electrònics, tot augmentant-ne la quantitat d'exemplars disponibles. Tanmateix, aquest augment de l'interès pels recursos digitals provoca que s'hagin de fer canvis en l'assignació de pressupostos i treballar per resoldre el bloqueig i les limitacions que imposen les editorials al nombre de préstecs simultanis. Pel que fa al primer punt, resulta sorprenent i provoca admiració que, davant la necessitat d'invertir en nous continguts i serveis, l'Associació de Biblioteques dels Estats Units d'Amèrica (ALA) ha aconseguit que les biblioteques siguin incloses en el pla d'estímul econòmic anunciat pel govern d'aquest país. En relació als llibres electrònics, cal que els titulars dels drets d'autor adoptin mesures que garanteixin l'accés a la informació amb finalitats educatives, culturals o de recerca.

És evident que les biblioteques poden contribuir a la recuperació, és a dir, a pal·liar els efectes de la pandèmia. Hi ha articles que ja destaquen el paper de les biblioteques escolars en l'alfabetització informacional o el de les públiques en la resposta que puguin donar a les persones i la comunitat. Àmbits com la recuperació econòmica a través de l'ajuda i la formació a aturats i emprenedors, el suport a l'educació d'infants i sobretot d'aquells amb necessitats especials, i la lluita contra l'aïllament social de col·lectius desfavorits, entre molts altres, seran bons arguments en la reivindicació del paper rellevant de les biblioteques.

Per concloure, l'IFLA reconeix que els efectes de la pandèmia seran de gran rellevància i de difícil solució, i per això es proposa seguir-los de prop. Preocupen temes com ara els drets d'autor, l'impacte en els sectors més amplis de la cultura, l'educació i la investigació, la privacitat i la protecció de les normes democràtiques. Destaca, però, el treball actiu en la redacció d'una declaració de la UNESCO sobre el patrimoni documental i la pandèmia de la COVID-19, a la qual s'hi adheriran, o l'elaboració d'una carta dirigida al director general de l'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual (OMPI) per garantir que les lleis i les pràctiques relacionades amb els drets d'autor s'adaptin al context actual.

Sense oblidar que han proposat cinc senzilles, però valuoses, recomanacions per incloure les biblioteques als paquets d'estímul econòmic que duguin a terme els governs: augment del pressupost per a l'adquisició de fons documental a les llibreries de proximitat; impuls a la millora dels equipaments bibliotecaris com a espais per a l'aprenentatge i el benestar social de la ciutadania; dotació de recursos i de les habilitats necessàries al personal per afrontar el gran repte de la inclusió social; actualització de la connectivitat a la xarxa per acabar amb la fractura digital; i finalment promoure la programació cultural amb creadors locals.

COVID-19 y el sector bibliotecario global (2020). [La Haya]: IFLA. Disponible a:
<<https://www.ifla.org/ES/node/92983> [2]>. [Consulta: 05/04/2021]

Article publicat originalment al [Blok de BiD](#) [4] de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de la Universitat de Barcelona.

Categories: Article

Tags: equipaments culturals

- [5]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2021/05/04/covid-19-biblioteques>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/calvofj>

[2] <https://www.ifla.org/ES/node/92983>

[3] <mailto:updates@ifla.org>

[4] <http://www.ub.edu/blokdebid/ca>

[5] <https://interaccio.diba.cat/node/8558>